

Бранко Малешевић

Од Кукуља до Виндзора

Једна прича

Бранко Малешевић

Од Кукуља до Виндзора

Једна прича

Виндзор, 2024

Кукуље - село поред Врбаса

Село се простире дуж тока реке Врбас, узводно 10 километара од вароши Србац, где је седиште општине.

Према попису од 2011 године, има 842 становника, од чега су 85 % Срби.

Удаљено је од Бања Луке, главног града Републике Српске - 26 км.

Дом породице Ђурђа Малешевића налазио се на самој обали реке.

Породица се састојала од 11 чланова:

Отац Ђурађ, рођен 1900, мајка Милка 1899, синови Душан 1928, Жарко 1931, Василије 1935, Бранко 1937, Милован 1941 и Радован 1945, као и кћерке Здравка 1926, Нада 1930 и Стојанка 1938.

Брат Душан је погинуо 1944 године, када и стриц Драгутин, једини очев брат, недалеко од родне куће, с друге стране Врбаса.

Успомене из Кукуља углавном су везане за ратно доба, у којем је читава породица проводила многе дане и ноћи, често у снегом завејаним шумама, у збеговима испред усташа, због чега се тих догађања нерадо сећам.

Породица се иселила у Војводину крајем 1945 године.

Путовање било је организовано возом, најчешће у теретним вагонима, а пошто је био крај године, тј. зимско доба, било је крајње неудобно и хладно, па се ложила ватра да би се огрејали.

У вагонима је било много мале деце, као браћа Радован са непуних годину дана и Милован стар 4 године.

Уз то, било је у вагону и домаћих животиња, најчешће коза и оваца, које су обезбеђивале минимум потребне хране - млека за децу и болесне којих је био велики број.

Пруге су биле на неким местима уништене при повлачењу непријатеља, мостови порушени, па се користиле скеле за прелаз река, што је допринело да путовање траје више од месец дана.

Кренули смо на пут једне године (1945) у децембру а стигли у Хетин јануара следеће.

Велику радост причинио је свима нама пас Шаров, кога смо оставили код комшије, а који се после месец дана појавио пред кућом у Хетину. Како је успео да нас нађе, остало је заувек непознато, о чему се дуго причало по селу и околини.

Хетин - нови живот на новој и непознатој земљи

Породица се доселила у село Хетин, на самој румунској граници, код Српске Црње, која је у то време била седиште општине, и сама је поред границе, преко пута румунске вароши Жомбољ.

Између Црње и Хетина је село Радојево (раније: Кларија), такође на самој граници.

Као што је Црњи најближи комшија са Румунске стране Жомбољ, тако је Радојеву село Кеча а Хетину Отелек.

Раздаљина између ових међудржавних комшија је само пар километара.

Бити на граници значи бити далеко од својих, забачен и запостављен. Док су Радојево и Црња били повезани путем и железницом, Хетин није имао никакве саобраћајне везе са унутрашњости земље, само летњи сеоски пут до ова два најближа села, што је у кишно време и током зиме путовање било немогуће или врло тешко.

Село није имало ни струју, осим само увече два сата, пред спавање.

Село је уствари имало пут, али окренут према Темишвару, а приликом одређивања границе са Румунијом после Првог светског рата, то нико није узимао у обзир како ће се то одразити на живот села.

Тај део пута у дужини од само пар стотина метара до границе, временом је пропао и као да никада није ни постојао.

Живот у селу био је веома тежак и свако ко је могао тражио је начина да побегне одатле што даље.

Село је некада (1948) имало 2268 становника а сада (2022) у њему живи само 327, већином старијих.

Око 1300 становника, искључиво немачке и мађарске народности, живело је у овом селу до краја II Светског рата.

Непосредно после завршетка рата, колонисти су уселили у куће које су припадници немачке нације (Фолксдојчери) напустили.

У свакој досељеничкој породици било је много деце, тако да је школа, која је грађена за потребе породица са једним или два детета, колико је било уобичајено код староседеоца, одједном постала премала, тако да се настава одвијала у две или три смене, у посебним одељењима за Србе и Мађаре.

Комшије Мађари су прихватили новодошле с дозом извесног неповерења, али ипак помогли да их упуте у нов начин живота који је био типичан за Војводину, као припремање хране, печење хлеба, како се кува паприкаш и позната војвођанска супа.

Срби су брзо прихватили и навикли се на нови живот, а како и не би – на добро се брзо и лако привикне.

Неки Срби, досељеници из забачених босанских предела, по први пут су посматрали фудбалску утакмицу. Нису разумели игру, па су коментарисали свако на свој начин, међу којим потиче и она примедба једног посматрача, која ће ући у анегдоте:

"Види само како се, као дјеца, отимају за једну лопту.

Зашто не дају свакоме по једну па да се не гањају по пољу!"

Село су основали Мађари, средином 18 века, који су се бавили производњом дувана, по чему је Хетин био надалеко познат.

И наша породица се бавила тим послом јер је доносио добру зараду.

Осим тога, сунцокрет, шећерна репа, рицинус и кукуруз били су главни пољопривредни производи.

Сви чланови породице Малешевић радили су сложено, свако је имао свој посао, према могућностима и годинама. Мене је запало чување две краве и неколико оваца, да храним живину и сличне мање и лакше послове. Како сам растао, тако сам добијао и више посла и нове задатке као и остали укућани.

Брзо се напредовало, отац је био предузимљив и добар домаћин, па смо се ускоро сврстали у имућније породице у селу.

Али то не потраја дуго. Почело се са оснивањем сеоских земљорадничких задруга, по угледу на Совхозе и Колхозе у СССР.

Велики број (успешнијих) домаћина није желео да се прикључи и постане члан задруге, јер у томе нису видели ништа обећавајуће, што се испоставило као тачно после само неколико година када се одустало од те колективизације.

Присила коју су власти примењивале на сељаке да се упишу у задругу била је веома ригорозна. Затвори су били пуни "кулака" и "народних непријатеља" међу којима се нашао и наш отац.

Ипак, на крају је попустио, јер после "обавеза" према држави често су породице остајале без хране - увидео је да је сваки отпор узалудан.

После неколико година, Задруге су се распале.

Од унетих пољопривредних алатки, машина и стоке, добили смо натраг само мањи део и то не оно што је некада припадало домаћинству породице Малешевић.

Иначе, живот у Хетину поред наведених, имао је у време раних 50-тих година и много проблема због сукоба изазваним разлазом са СССР-ом, познатим као време Информбироа.

Становници установљене пограничне зоне добили су специјалне, зелене личне карте. Инциденти на граници постали су скоро свакодневни, укључујући отмице наших грађана од стране Румунских граничара, па чак и убиство нашег војника на стражи.

Несигурност, поред свих осталих лоших услова за живот у селу, учинили су да се многи становници одреде за одлазак у унутрашњост. Тако је у селу по први пут забележено опадање броја становника, које се неће никад зауставити до ових дана.

Отац је решио да прода кућу, коју иначе није радо "наследио" од протераних власника, често говорећи, на основу искуства губитка сопствене куће у рату, да туђа (отета) кућа не доноси срећу никоме. Породица се преселила у Клек, село поред Зрењанина, где и данас живе потомци Ђурђа Малешевића, четврта и пета генерација.

Српска Црња

Што се мене тиче, ја сам живео у Хетину прве четири године, до завршетка основне школе.

Наставио сам школовање у Српској Црњи (нижа гимназија) још четири године, боравећи у школском дому (интернату) а преко лета на селу помагао породици.

Тада је била реткост, што се бар Хетина тиче, да неко после основне настави даље школовање, тако да је само 5-6 ученика моје генерације искористило ту прилику

*

После Српске Црње, требало је одлучити шта даље.

То је била прекретница у односу ко ће чиме да се бави у животу. На избору су биле разне школе за стручне и занатске професије, а неки су наставили школовање у вишој гимназији.

Српска Црња је иначе препознатљива по томе што је у њој рођен песник и ликовни уметник, Ђура Јакшић.

И поред тога што је била седиште општине, уствари Српска Црња је била једно велико банатско село.

Београд

Мени је био циљ да се што пре осамосталим и побегнем са села, па сам провео неко време у Београду. Пред пут, отац ми је дао адресу једног пријатеља у Београду, коме да се јавим за смештај и упутства о великом граду.

Сећам се његових савета, који, као сваки отац, своје детету жели да скрене пажњу на опасности у непознатом свету:

Не иди жив у земљу, не пењи се високо и не улази у дубоко.

У преводу то би било отприлике као: не улазити у руднике, не пењати се на високе грађевине и не улазити у воде дубоке.

Очев пријатељ ме је лепо примио, објаснио где се у граду налазе школе које ме интересују, као и на опасности од градског саобраћаја.

Покушао сам прво да се упишем у индустријску школу "Иво Лола Рибар" у Железнику код Београда, за металостругара.

Занимање које се тада много тражило и било врло популарно међу младим генерацијама.

Нисам успео, јер сам обележен као "син кулака" у карактеристици које су тада биле мерило за подобност у школи или на послу.

Следећи покушај био је Угоститељска школа, у Југ-Богдановој улици у Београду. Поново сам одбијен са истим разлогом, као и са намером да се упишем за кројача.

Зрењанин

Разочаран, али не и обесхрабрен, на повратку задржао сам се у Зрењанину, где сам сазнао да се отвара угоститељска школа у том граду, па сам и ту покушао да се упишем.

Било је више кандидата него што је школа намеравала да упише, па су питали да ли би неко хтео да иде у Суботицу, где је такође била иста

школа, али са мањим интересовањем због тога што се град налази далеко на периферији државе, на самој граници са Мађарском. Тежило се да ђаци иду у школе које су ближе месту где су живели, што у мом случају је било много даље од Зрењанина, где сам био примљен. Ја сам био упоран да ипак идем у Суботицу, наводећи као разлог да желим више самосталности, него да будем ближе родитељима, што су уважили и тако се ја крајем октобра месеца 1953 године, нађох у нашем најсевернијем граду.

Суботица

Већинско становништво у то време чинили су Мађари, што мени није сметало јер сам већ доста научио мађарски у Хетину.

У школи је била препорука да се поред обавезног немачког језика научи и мађарски, јер у угоститељству је комуникација са гостима неизбежна, а већину гостију чинили су Мађари.

Свакодневно дружење са мађарским колегама на послу и у школи, учинило је да сам врло брзо био у стању да говорим и пишем без проблема - језик који нема никакве сличности са било којим другим језиком на свету.

У том учењу језика било је и ситуација за смејање, али увек са добром намером да се помогне.

Ја сам сваку прилику користио да се Мађарима обраћам на мађарском језику, па тако једног дана уђох у кухињу код тетке Маргите, шефа кухиње, да затражим нешто за ручак.

Имао сам намеру да то кажем на мађарском, па рекох:

Margit néni, édes vagyok! (тетка Маргита, гладан сам)

Тетка Маргита се насмеја и рече: *Ó, nem tudtam!*

Уствари, рекао сам: Тетка Маргита, слadak сам!

Нашта ми је одговорила: *О, нисам знала!*

Уместо *édes* требао сам рећи *éhes*.

Ко се боји грешака у изговору, никада неће научити други језик.

Заволео сам Суботицу, и дан данас је у мојим најлепшим успоменама.

Суботица је баш због тога што је близу границе, сачувала много од аустроугарске културе и понашања, и то је чини посебном средином.

После Првог светског рата, када је овај град постао део Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (Југославије) Суботица је имала више становника и од Београда и од Загреба.

Због тога што је на граници, на периферији државе, слабо је расла и број становника је остао непромењен током дужег времена.

То је и допринело да сачува много од свог шарма.

Љубазност у опхођењу са другима, понашања на јавном месту или друштву, присутна је у свим приликама.

Путовања отвореним трамвајем од града до Палића, остаће у успоменама свима који су имали прилику да то доживе.

Украс Суботице је прелепа Градска кућа у центру града.

Због свега тога, Суботица је град као ниједан други који сам имао прилике да посетим. А доста сам их видео

*

Из Суботице сам ретко одлазио за време школског распуста у Хетин, да обиђем родитеље и фамилију, јер је било доста далеко.

То слободно време користио сам да радим, замењујем старије колеге на одмору, колико због праксе, још више због добре зараде.

Више пута су моји родитељи у писмима спомињали да већ две године нисам био у посети и питали када ћу доћи

Дошао сам у посету првих дана школског распуста, крајем јуна.

Радовали су се мом доласку, али било је и зависти међу мојим бившим другарима из основне школе, што изгледам "тако господски",

а другарице се такмичиле која ће бити ближе мени, питајући како је у граду где идем у школу, а ја им причао о позоришту, биоскопима, вожњи трамвајем ка Палићу, зоолошком врту ...

А момци су били љубоморни и тражили начин како да ме обрукају пред девојкама. Једног дана позвали ме другари да играмо фудбал поред игралишта које је било са све четири стране опасно дубоким каналима пуним воде, која служи као препрека да краве и овце које су пасле на оближњој ливади, не би прешле и оштетиле фудбалски терен, што се некад раније често дешавало.

Наиван, нисам очекивао оно што су ми приредили моји бивши другари. Комшија Пишта имао је мало јагње, коме су дали име Мишко, с којим сам се и ја играо када сам био у посети пре две године.

Међутим, сада је Мишко био крупан и јак ован, кога су мангупи истренирали да нападне непознатог придошлицу, изненада и без разлога, на звиждук једног од њих.

Неко је намерно шутнуо лопту на страну где сам се налазио и наравно, пошао сам за њом да је вратим у игру.

Звиждук сам чуо али нисам знао шта ме чека.

Ован се устремio на мене, укрућеног врата и рогова спремних за напад. Ја брзо схватих шта се дешава.

Имао сам само толико времена да се дам у бег пред разјареним овном, а немајући другог избора него право ка каналу пуном воде.

У задњем моменту, успео сам да прескочим преко канала, а ован закови и стаде као укопан на самој обали.

Мангупи се дадоше у смех, али мој успех да прескочим канал пун воде, очигледно нису очекивали, и били су због тога разочарани јер им трик није успео до краја како су желели.

Ти канали око игралишта били су тога дана пуни воде до врха, јер је неколико дана падала киша, а иначе никада нису били потпуно без воде. Обично, горња половина обале канала била је влажна и мека, па су момци такмичили се ко може да прескочи канал са обале на обалу, без бојазни да ће пасти у воду ако не успеју. Нико никада није успео да прескочи канал с обале на обалу, то је успело само мени, захваљујући овну Мишку.

Заједљиви мангупи тврдили су да ме је Мишко ипак мало "погурао".

О томе се дуго причало по Хетину и чак околним селима, и као наравоученије прихватили да ако је човек у опасности може учинити много више него од сопствене воље.

После неколико година, на свадби брата Васе, поново смо се срели и подсетили на тај догађај.

За извињење није било потребе, јер смо сви схватили да тај дечачки несташлук није био злонамеран, а потврдили су ми том приликом да тај мој рекорд и даље стоји.

Бечеј

Једно цело лето провео сам на пракси у Бечеју, живописном градићу на обали реке Тисе.

Пре поласка, Тихомир Бата Огњанов, наш чувени репрезентативац, тада играч Спартакa, а пословођа трговинске радње УНИОН у центру Суботице, кога сам познавао а и он мене, јер сам код њега често куповао, а шта би друго – чоколаде и слаткише.

Када сам му рекао да идем у Бечеј да проведем тамо пар месеци на пракси, рекао ми је да ако ми треба стан да се јавим његовој тетки, која је имала кућу у Синђелићевој улици, број 10 (ако се добро сећам). Он је јавио тетки да долазим код ње на стан, и рекао да ми уступи собу коју је он користи кад је у гостима код ње.

И тако је било.

Десило се тако да је ф.к. "Партизан" из Београда био на припремама у Бечеју две недеље, и мени је била обавеза да са њима проводим по цео дан, сервирајући доручак, ручак и вечеру.

А када су ишли на припреме, ја сам проводио време са њима, тако што сам стајао иза гола и хватао лопте које би враћао у игру, а заједно са мном често је био млади голман Милутин Шошкић, правећи акробације иза гола, хватајући лопте које би мимоише првог голмана Стојановића. Тако да сам две недеље провео у друштву тада нашег најбољег клуба у Југославији.

И овде ми се десио кикс са мађарским језиком:

Сваки дан сам писао Јеловник на мађарском и српском језику, то је била једна од мојих обавеза за време праксе у хотелу "Београд".

Пијачни дан је био за нас - дан бербе, како смо ми конобари међу собом дочекивали тај дан.

Главна куварица, Катарина, опет Мађарица, обично је знала колико којих јела треба унапред припремити, као што су на пример Париске и Бечке шницле, које су биле спремне за печење кад гост поручи, без чекања да се парче меса "истуче" дрвеним чекићем и обликује у шницлу.

Ја сам грешком на јеловнику написао: **Becsei** уместо **Bécsi szelet**, тј. Бечејска уместо Бечка шницла.

Многи гости су хтели да пробају "Бечејску" шницлу као нешто ново - поруџбине су биле вишеструко веће од броја припремљених. Катарина рече - дај да видим шта си то написао у јеловнику, и одмах примети разлог толиким поруџбинама. Уместо прекора, што сам очекивао, похвалила ме је због доброг посла - толики број Бечких шницли никад није био продат.

*

Када је дошао крај школовања у Суботици, сви смо добили дипломе квалификованих радника: конобара, куvara, посластичара, и добили распоред где ко иде на прво запослење.

Травник - Зеница

Из разних делова Југославије, хтели су се обраћали угоститељским школама и нудили запослење, тек образованом младом кадру, са циљем побољшања угоститељских услуга.

Ја сам добио распоред да се јавим у хотел "Колодвор" у Травнику, Босна и Херцеговина, заједно са другарицом Драгицом, куvariцом. То је значило велику промену, јер смо желели да останемо у Суботици или евентуално негде у Војводини, можда и у Београду, али у Травник, за кога смо једва знали где се налази – био је пут у непознато. Тако је и било.

Стигли смо касно увече. Ујутру са прозора хотела пружа се поглед на панораму града, начичканог минаретима безброј џамија. Био је петак, пазарни дан, град препун сељака са оближњих села, који су сишли са брда и планина и донели своју робу на пијацу.

Са бројних минарета одјекује позив на молитву ...

Чинило ми се да сањам. Погледам Драгицу, читам јој на лицу да је разочарана и да се не осећа пријатно у овој непознатој средини. Око подне примио нас је директор предузећа, захвалио што смо "изабрали" баш његов хотел за наше прво запослење, рекавши: "Ја знам да ви долазите из Војводине, једне средине која је сасвим другачија од ове, и први утисци можда ће вас разочарати, али, верујте, када боље упознате град и овај народ, заволећете што сте овде".

Драгица је прва реаговала и рече да би ипак желела да се врати у Суботицу, наводећи као разлог удаљеност од родитељског дома. Директор Меша (Мехмед) је посумњао у такво оправдање, па упита да ли бисмо хтели можда у Нови Травник, то је модеран и нов град, град младих ...

Драгица одговори да би можда дошла у обзир Зеница, где су наше колеге из школе добиле распоред прошле године, Андраш и његова Драгица, који су сада и брачни пар.

Директор Меша више није инсистирао, већ је обезбедио превоз и ми стигосмо у Зеницу касно поподне.

Драгица и Андраш лепо су нас примили и цело вече провели причајући о послу и граду Зеници.

Сутрадан смо ишли на реку Босну и посетили неке знаменитости града. Цело време смо осећали мирис дима и гарежи који су долазили из жељезаре, што нам никако није пријало и тешко смо, ненавикнути, то подносили.

Андраш и Драгица приметили су да не желимо ту да останемо, па без даљег разговора на ту тему, предвече сели смо на воз за Винковце и даље за нашу Суботицу.

После неколико дана, услишили су молбу да Драгица ипак остане у Суботици, и да заједно са још једном имењакињом добије посао на Палићу. Мене и (тада) дечка те треће Драгице, куvara Анту, одреде на нову дестинацију - Бачка Паланка, хотел "Београд".

Бачка Паланка

Пре две године боравио сам у Бачкој Паланци на путу за Срем, где смо обилазили винарије као део школског програма упознавања производње вина.

Свидела ми се необично лепа природа и околина Бачке Паланке - Дунав и језера поред њега, шуме, поглед на Фрушку гору.

Прихватио сам радо тај распоред и Бачку Паланку, где сам нашао своје прво запослење, касније основао породицу и подигао породичну кућу, стекао лепу професионалну и друштвену каријеру.

Одмах на почетку, Анте у кухињи, а ја у ресторану, направили смо реда и унели много новотарија у пословању хотела, што се позитивно одразило на свеукупно пословање предузећа и ми смо, наравно, били срећни због тог постигнућа а послодавци и гости задовољни.

*

У Паланци је поред староседелаца Срба, Словака, Мађара и осталих мањина био и велики број досељеника (колониста), који су собом донели разне навике и обичаје, али и нека врло неуобичајена имена и презимена.

Ту се могу наћи Међед, Тица, Вјештица, Гузоња, Непергаћа, Зец, Лисица, Убипарип, Буква и ко зна каквих још презимена.

Тако се једне вечери, у башти ресторана "Београд" нађоше три госта за истим столом: Вечера, Чорба и Шунка. Шунка наручи ћевапчиће, Вечера ражњиће а Чорба плескавицу. Многи би помислили да је то намештаљка, али није била. То је био један од честих састанака пријатеља са необичним презименима која су их зближила. Узгред, Вечера је мађарско, Чорба словачко а Шунка српско презиме.

*

После неког времена, Анте рече да иде у Суботицу да обиђе своју Драгицу, с којом је ступио у озбиљне односе и намерава да се њоме ускоро ожени.

Упитао ме том приликом шта да каже "мојој" Драгици.

Рекох без много размишљања:

Кажи јој да сам се утопио у Дунаву!

То сам рекао у шали и мислио сам да ће тако мој другар и схватити, али Анте је пренео поруку сасвим озбиљно, онако како је чуо, без коментара.

Ту поруку Анте је пренео пред особљем у нашем школском хотелу, од којих су се многи дали у плач, баш у моменту када је девојка Марија, из Хетина, која је радила као кућна помоћница код стрица пуковника у Суботици, а која је дошла да се мени јави пред одлазак у посету родитељима, комшијама породице Малешевић, што је увек чинила и притом од мене носила писма и мање поклоне и обратно.

Марија, запањена са оним што је чула и видела, отишла је у Хетин и рекла мајци да она нема срца да то пренесе мојим родитељима и фамилији. Софија, Маријина мајка, је то учинила.

Може се само претпоставити како се то одразило на мајку, оца, браћу и сестре.

Само отац, примио је вест резервисано. Можда то није ни истина. Он је сваки дан читао новосадски Дневник у којем се такве вести редовно објављују. А није ништа о томе нашао у новинама.

Отишао је на пошту и послао повратне телеграме свим станицама милиције, који су могли знати било шта о мени, јер се и нисам јављао неколико месеци а променио сам толико места боравка.

Радим ја у ресторану хотела "Београд", негде око подне видим преко паркинга долази шеф железничке станице, који је често, када би испратио возове, навратио на кафу и чашицу шљивке.

Међутим, овога пута пружа ми неки папир и каже ево имаш телеграм од твог оца, реци ми шта да одговорим, јер је то повратни телеграм. Био сам затечен и изненађен таквим развојем догађаја.

Погледам телеграм:

Драги сине, верујем да си жив и добро, одговори одмах.

Нисам знао о чему се ради, али сам поступио како ми рече шеф станице, на шта он оде и одмах посла одговор, па тек тада дође, поручи кафу и ракију. Без речи о малопређашњем сусрету.

Анте се вратио из Суботице, рекао ми је да је пренео поруку и како су сви плакали, па и он сам (глумио да би било уверљивије).

Тек тада сам схватио разлог за телеграм који је отац послао.

Ја сам одмах отишао у посету родитељима, објаснио како је дошло до тога, али су скоро сви у селу већ окривили девојку Марију за ширење лажне вести о свему томе.

Наравно да сам ја открио правог кривца – самог себе и ненамерног помагача Анту.

Ово искуство је на мене утицало и обавезало да више никад не чиним било шта слично. И најобичнија, безазлена шала, ако се схвати погрешно, може да узрокује много патње и бола.

То је наравоученије овог казивања.

Већ следеће године, срео сам своју будућу супругу.

А где би, ако не на свом радном месту, где сам проводио највише времена, због заузетости с послом и реорганизацијом пословања.

Анка је са својом снајком испраћала брата на повратак у војску после наградног одсуства.

Седели су и уз пиће које сам сервирао, разговарали, чекајући воз који ће ускоро стићи.

Разменили смо неколико погледа који су рекли више него безброј речи.

Питао сам када ћу опет имати прилику да их послужим ...

На ту прилику нисам дуго чекао. Сретали смо се у посластичарници, у шетњама поред реке и на плажама плавог Дунава и језера "Тиквара". Њена приметна скромност ми је обећавала да ће бити добра супруга, мајка и домаћица. И било је тако.

Рода нас је посећивала, троје деце – и породица је требала кров над главом. И то се остварило 1966-67 године.

Уз велика одрицања и много рада, подигли смо своју сопствену кућу - малу али пуну дечјег смеха и задовољства због сопственог крова над главом.

У томе су нам помогли Анкина браћа и рођаци, кумови и пријатељи. Без накнаде, наравно.

*

Деца (синови Бранко и Душан, кћерка Бранка) су расла, Анка се бринула о свима нама, а ја сам напредовао у служби обављајући све најодговорније дужности у предузећу:

Пословођа ресторана, управник хотела, инспектор – контролор пословања, секретар предузећа, председник управног одбора ...

Све послове у мојој надлежности сам обављао савесно, никога никада нисам лажно оптужио или казнио, нанео било какву увреду или штету било коме. А многима сам помагао на разне начине: запошљавањем, упутствима, саветима ...

И таквог ме се Бачка Паланка сећа и поштује.

Виндзор

Када се указала прилика, легалним путем, дошао сам са породицом у Виндзор, на позив Анкиног оца Јана Ковача, који је у Канаду стигао преко Италије и Норвешке, десетак година раније.

15-ог маја 1969 године, касно увече стигли смо авионом из Лондона у Торонто. И одмах, првог дана, научили шта значи штрајк радника и његове последице у пракси.

Лет за Виндзор био је отказан због штрајка, па смо морали звати Анкиног брата Самуила, који је дошао у Канаду пре две године, да дође колима по нас.

Било је врло заморно чекати 4 сата, па још четири путовања до Виндзора, удаљеног близу 400 километара.

Умор од дугог путовања и разлика у времену од 6 сати, захтевали су дуго спавање и одмор.

*

Нови живот у новој држави, започели смо 16 маја 1969 године.

После неколико дана кренули смо у упознавање града.

Кућа Анкиног оца била је само блок и по, или око 200 метара далеко од реке која дели Канаду и САД – Детроит ривер.

Прошетали смо и задржали се доста дуго уживајући у погледу на облакодере и контуре града Детроита и лепо уређену обалу реке са Виндзорске стране. На први поглед Виндзор нам се свидео.

Распитали смо се и сазнали да све школе од основне до Универзитета су у кругу од неколико блокова удаљене, што нам је било веома битно због деце.

На предлог пријатеља, капетана југословенске краљевске војске, уписали смо децу у летњу школу како би научили језик и до јесени били спремни за наставу на енглеском.

Исти пријатељ предложио је да се и ја упишем у школу енглеског језика, уз стипендију довољну за основне потребе фамилије. Прихватио сам. Анка се брзо запослила у једној фирми где је радила њена снајка, а власник је био Србин из Румуније. Сви запослени говорили су српски и то је олакшало у споразумевању на послу.

Када сам завршио курс енглеског језика, од школе сам добио препоруку да наставим школовање на колеџу, по програму који је тада био на снази за нове досељенике, о трошку државе.

То сам успешно завршио и зарадио диплому књиговође и рачуновође (Business administraton).

Канада нам је пружила заиста све услове за добар почетак живота у овој земљи. Деца су врло брзо савладала језик и на јесен пошла у школу на редовна предавања са осталим ђацима.

Кућа, коју смо откупили од Анкиног оца, била је добро лоцирана, све нам је било близу, на десетак минута хода и мање, до самог центра града.

Посао у Крајслеру сам добио 1971 године, и провео 25 година на одељењу за инспекције и поправке (paint repair), после чега сам отишао у пензију 1-ог децембра 1995 године.

Запослење у Крајслеру и куповина куће, ослободили су ме многих брига и пружили прилику да наставим са студирањем на ICS Montreal, Quebec - School for Degree Studies (Modern Management) Scranton, Pennsylvania, у времену од 1976-1979 године.

То сам учинио чисто из жеље да научим нешто више на пољу менаџмента, где сам имао доста искуства радећи у Југославији.

Нисам имао потребе да тражим други посао према новим стеченим квалификацијама, јер сам у Крајслеру имао веома добру плату и бенефиције, а уз то лак и чист посао.

Аугуста 10-ог 1972 године родио се наш трећи син, Зоран.

Пуна кућа, прави породични амбијент.

Зоран је уживао многе привилегије као најмлађи члан породице, а он нас је све забављао својим дечјим несташлуцима.

До поласка у забавиште/школу, ја сам променио смену да радим после подне, док мама не дође с посла, тако да је све време био у друштву једног од родитеља.

Викенде смо проводили заједно, а током лета често одлазили на излете у природу, (Point Peele, Holiday Beach) или неки од многих паркова у Виндзору. Зими посећивали родбину и пријатеље.

*

Првих неколико година, морам признати, повремено сам патио због носталгије. Васпитан сам и одрастао у уверењу да је отаџбина увек на првом месту, и често сам се питао да ли сам се огрешио тиме што сам зарад бољег живота напустио родну груду.

Рођењем сина Зорана и добијањем држављанста Канаде, коначно сам се ослободио те море.

Догађаји који су следили распадом Југославије само су потврдили исправност такве одлуке.

Стигли су и унуци (4) и тако смо се усидрили на овим просторима.

*

За утеху, покушао сам да сачувам српско држављанство, али сам наишао на бирократске препреке, које су захтевале да се прво испишем из држављанства Босне и Херцеговине, наводно где припадам (по рођењу) после распада Југославије, па да поднесем молбу властима Србије за добијање држављанства.

То што сам живео у Србији 24 године, што сам све школе завршио у Србији, одслужио војни рок, где су ми деца рођена и где сам имао породичну кућу и радио више од 10 година – се не уважава. Чудно. У Конзулату Босне и Херцеговине кажу да тамо не постојим нигде у евиденцији, и да према томе и немам тамошње држављанство из којег да се испишем!

Сада, када ме неко пита шта сам (мислећи на држављанство) могу само да кажем оно што и јесам – Канађанин.

Раскол међу браћом

Још пре доласка у Виндзор, читао сам у новинама и слушао на вестима, да се у Америци и Канади десио велики раскол у српској цркви и међу Србима.

Није ме то много интересовало, нисам био сасвим сигуран ни шта значи реч "раскол". Нисам ни слутео да ћу за само неколико година да се нађем у самом центру тог збивања, а касније и постанем жртвом те несрећне поделе.

Одмах по доласку у Виндзор, многи с којима сам долазио у контакт, трудили су се да се представе да су на правој страни поделе, да су они други криви.

То сам чуо и са једне и са друге стране, као да су се трудили да ме придобију на своју страну.

Брзо сам схватио: да прилазак било којој од страна би значео да сам и ја учесник у подели, због тога сам остао "неутралан".

Бити неутралан не значи бити незаинтересован за своју заједницу. Баш због те неутралности, а не оптерећености обавезама припадништва и доследности било које стране, имао сам прилику да видим ствари много јасније које су потребе заједнице и како их открити и решавати.

Прва прилика да се укључим била је око уједињења два српска спортска клуба, "Србије" и "Мепл Лиф"-а 1973 године.

Споменута подела и раскол међу браћом оставила је многобројне последице које је требало решавати.

Али у условима када ниједна страна не уступа и не одриче се своје догме, било је немогуће спровести у дело било које договоре, ако их је уопште и било.

Приметио сам да је решење у проналаску људи на обе стране који су вољни то спровести, који немају обавезе послушности ни према једној од страна. У томе је моја улога била одлучујућа.

Оформио сам групу представника клуба "Србија" коју су чинили: Милан Прљевић, Бранко Малешевић, Милан Дрекић, Петар Јокић и Стеван Момчиловић, и заказали састанак трећег Маја 1973 године са представницима "Мепл лиф"-а који је одржан у "Дафис Таверн & мотор ин" у Амерстбургу, градићу око 30 километара од Виндзора. Домаћин састанка био је власник тог угоститељског објекта, Жарко Вучинић, иначе утицајан вођа Срба са "расколничке стране". Пошто сам једно краће време радио код Жарка као бартендер, познавао ме је и отворио састанак питањем: "Да ли је добро да се ујединимо са Мепл Лифом"? Одговорио сам: Није добро за оне који кажу "Недај Боже, да се Срби сложе". То је унело атмосферу поверења и опуштености, сви су се сложили да се два клуба уједине. Сада је требало да се изабере име новооснованог клуба, и утврде основне смернице и договор како треба да клуб функционише. Све је глатко договорено, а за име клуба је од два-три предлога, изабрано је да се зове "Виндзорски Срби" (Windsor Serbs). У првом кругу, изабран сам у управу, али сам одустао и предложио Милана Прљевића, захваљујући коме је и успела моја замисао како да се формира група представника "Србије". Без њега то не би успело. Ја сам тада обећао и обећање одржао да ћу водити евиденцију о свим активностима клуба, помоћи око налажења спонзора, и уопште о свему што би допринело опстанку и напретку клуба. Међутим, било је појединаца са обе стране који су кочили рад клуба, па је 1976 године запао у кризу. Реаговао сам тако, да сам све постигнуте резултате потврђене фотографијама и документима, објавио у књизи: Српски Спортски клуб "Виндзорски Срби" 1973 – 1976. Истовремено сам се обратио нашим привредницима – спонзорима за трошкове штампања, уз објашњења да нам недостаје материјална подшка за опстанак и успех клуба. То је наишло на позитиван одзив, клуб је живнуо и резултати нису изостали.

После пар година, једна група је насилно преузела клуб, мимо управе или скупштине клуба.

Међутим, клуб је наставио са радом без видљивих промена и начина пословања и поставило се питање зашто је то требало?.

*

Како сам оловком и камером бележио резултате клуба, истовремено сам прикупљао фотографије, документа и записивао причања старијих наших досељеника, о спортском и друштвеном животу претходних година.

Искористио сам прилику да поводом 50 година од оснивања прве српске спортске/друштвене организације, "Соко", објавим књигу:

Спортска активност Виндзорских Срба 1929 – 1979.

То је први пут уопште, да је једна етничка заједница учинила у Канади.

То ми је дало повода да наставим са истраживањем о спорту и животу Срба у Виндзору, од доласка у Виндзор 1910 године до данас.

За то време објавио сам 20 књига укупно, укључујући и две о градским клубовима и то:

Windsor Chess Club, градски шаховски клуб предвођен најбољим шахистом и олимпијцем Миланом Вукадиновим, мајстором Цвијаном Радовановићем, мајсторским кандидатом Слободаном Ђорђевићем и Бранком Малешевићем, шахистом прве категорије и уредником клупског билтена ***Chess News***.

Maple Leaf Cycling Club, у којем је био млађани Зоран Малешевић велики таленат и постизао одличне резултате, и ја, његов тата, као члан управе, организатор и уредник билтена клуба ***Maple Leaf Cyclist***. Зоран је једини Србин - бициклиста са лиценцом министарства спорта у Виндзору, а вероватно и шире.

Од горе споменутих два канадска клуба добио сам захвалнице и плакете, и многе речи хвале за допринос у раду и организацији.

Признање за труд и време посвећено клубу Maple Leaf Cycling Club.

*A big thank you to
Branko Malesevic
for this beautiful book,
with a look into
the early beginnings
and events of
The Maple Leaf Cycling Club -
a great contribution
to the history of
cycling sport in Windsor.*

*Aldo Sfalcin, President,
Maple Leaf Cycling Club, Windsor*

*10 година званични фотограф
највећег турнира школског првенства у Канади.*

Hi, Branko

Yes, I did get the photos. Thank you so much.

You have a real talent for portrait photography.

*You catch the kids when they are unaware,
and some of them look so angelic.*

You should consider photography in a professional way.

*The pics of the kids are so composed, in both senses of the word,
and yet they were taken in a crowded room.*

Let me know how much I owe you for film, etc.

*Once again I thank you, and I'll mention your name
whenever I use the photos.*

John Coleman

☆

Thanks Branko for all you have done.

Hans Jung, Canadian chess master, Kitchener, Ontario

☆

Thanks for the book, I enjoyed it.

Brought back a lot of memories and I learned a few things.

Fred Lindsay, American chess master, Ann Arbor, Michigan

☆

Thanks, Branko. You have done a great job here!

Brian Profit, BSc. Albert College, Belleville, Ontario

☆

*Very well written Branko. You have a way with words.
Yes, I am very happy you wrote this and glad you put the story
out to the chess community. Thank you.*

Colin O'Donnell, Windsor, Ontario

*

For information or comment regarding this publication:

branko_malesevic@yahoo.ca

*

Ово су већ сада историјски факти.

Драган Драшко, ФИДЕ мајстор, Торонто

☆

Бранко, ово си урадио супер, свака част.

Важно је што је то записано,

иначе би то засигурно пало у заборав.

Цвијан Радовановић, шаховски мајстор, Виндзор

☆

Бранко, свака част. Захваљујем се за све што си урадио за

Српску шаховску асоцијацију током ових дугих година,

од оснивања па до ових дана.

Ољег Пајкић, председник Српског шаховског удружења, Торонто

☆

Хвала ти на труду који си годинама улагао да се сачувају подаци

за будуће генерације. На млађима је да наставе твој рад.

Жарко Петковић, професор у пензији, Нијагара

☆

Хвала много, Бранко. Могу бар у своје име да захвалим за труд,

који сте свих ових година како вас познајем, улагали на

организацији турнира и развоју шаха међу нама лењим

Канађанима. Видеће се брзо да вас није лако заменити.

Живомир Машећ, шаховски мајстор, Торонто

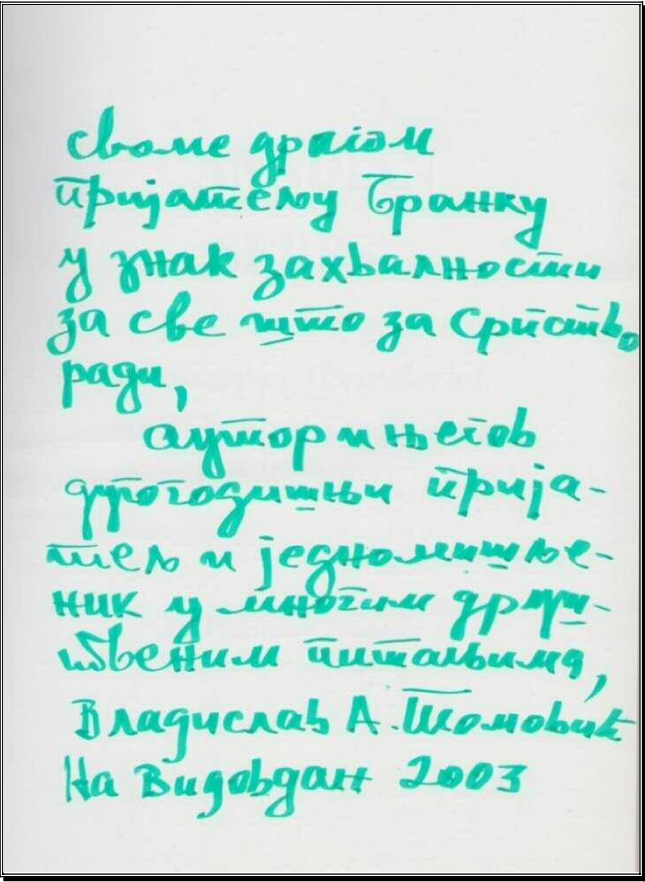
☆

Честитам на одличном и прецизном

документовању и презентацији.

Горан Томић, Шах - Мат Листа, Херцег Нови, Црна Гора

Најдраже и највредније признање стигло је од професора/доктора
социологије са универзитета у Ст. Катеринс, Онтарио,
Владислава – Бате Томовића.

своје драго
пријатељу Бранку
у знак захвалности
за све што за Српство
ради,
аутор и његов
угодни прија-
тељ и једномисље-
ник у многим друш-
твеним питањима,
Владислав А. Томовић
На Видовдан 2003

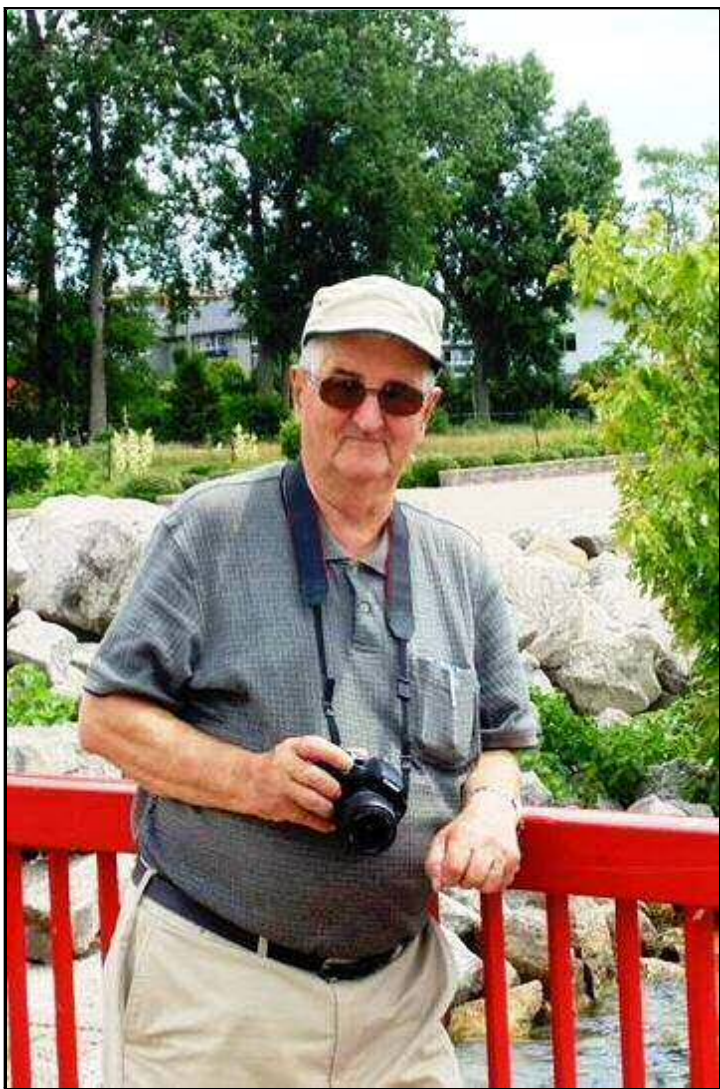
Иначе, Бата Томовић, како је познат у српским заједницама широм
Канаде, је један од ретких интелектуалаца који се посветио животу
наше емиграције, и поред осталог објавио књигу **Срби у Канади**.
Имао сам част да и мој рад буде споменут у тој књизи.

Закључно са 2024 годином, после 50 година прикупљања и бележења, штампане су следеће књиге:

- 1. Српски Спортски Клуб "Виндзорски Срби 1973 – 1976*
- 2. Спортске Вести с.к. "Виндзорски Срби" 1977*
- 3. Спортска Активност Виндзорских Срба у 1929 – 1979*
- 4. Јанко Мајсторовић, радник и ратник 1980*
- 5. John Maystorovich worker & warrior 1980*
- 6. Прослава 200-те годишњице рођења Вука Стефановића Караџића у Виндзору 1787 – 1987*
- 7. "Windsor Chess Club" Chess News 1997*
- 8. Комплет билтена Српског Шаховско Удружења 1998-2001*
- 9. Срби у Виндзору 1910-2010 II издање 2013*
- 10. Балоте клуб "Виндзорски Срби" 1923*
- 11. "The Maple Leaf Cyclist" 2023*
- 12. Срби у Виндзору и шах 2023*
- 13. My Chess Book 2023*
- 14. Српско Шаховско Удружење у Онтариу 1998-2024*
- 15. Милан Вукадинов Шаховски олимпијац 2024*
- 16. Milan Vukadinov / Chess Olympian 2024*
- 17. Срби у Виндзору 1910 – 2024 III издање*
- 18. Sports Activities of Windsor Serbs 1929 – 2024*
- 19. Спортска Активност Виндзорских Срба 1929 – 2024*
- 20. Од Кукуља до Виндзора (једна прича) 2024*
- 21. Судбина једне крушке и друге кратке приче 2024*
- 22. The fate of a pear tree and other short stories 2024*

Јано Ковач, Анкин отац, човек неписмен, који је путем преко Италије и Норвешке стигао чак до Виндзора. Радећи за минималну плату успео је да доведе два сина и ћерку са породицама.

Branko Malesevic / Photo by: Doug Bell

Sponsored by:

SAWS

Since 1973

SPORTS ACTIVITIES OF WINDSOR SERBS

COLLECTING - RECORDING - PUBLISHING

Branko Malesevic

3007 Stillmeadow Road Windsor, ON N8R 1N2

branko_malesevic@yahoo.ca

Подићи кућу у то време био је велики подухват, али сложне руке и добра воља све постигну. Одмах након велике поплаве 1965 многи су отпочели поправке оштећених или градњу нових породичних кућа. Свако према својим могућностима.

У акцији покривања куће учествовали су, од доле ка горе:

Самко, Бранко, Никола, Светозар, Ђура и Ферика.

Била је то велика промена, од скучених станова, до удобне сопствене куће и великог дворишта и баште.

Али, нисмо се дуго задржали ту, одлучили смо се на далек пут, у нову и непознату земљу, за бољим и сигурнијим животом.

Узрок томе је реформа 1965 године, у коју су многи сумњали али и велика неизвесност коју је собом доносила.

Држава је отворила капије и народ је кренуо на све стране света.

Предпоставља се да најмање једна четвртина Срба живи негде у иностранству. Отвореност граница и слобода кретања је карактеристика данашњице, која никог не чуди.

Прва и друга кућа у Виндзору

